

Kuntien ja maakuntien ilmastotyön tilanne 2023

Tekijät:

Heikki Miettinen, Juuso Ilmola ja Jarno Parviainen, FCG
Marjaana Seppinen, Kuntaliitto

© Suomen Kuntaliitto ry
Helsinki 2024
ISBN 978-952-293-910-4 (pdf)

Kuntaliitto
Toinen linja 14
PL 200, 00101 Helsinki
Puhelin 09 7711
www.kuntaliitto.fi

Sisältö

Esipuhe.....	4
1 Tiivistelmä.....	5
2 Johdanto	8
3 Kyselyn toteutus.....	9
4 Ilmastotyö kunnissa	12
5 Ilmastotyön motivaatiotekijät.....	18
6 Ilmastotyön organisointi	21
7 Ilmastotyön resurssit ja osaaminen	24
8 Ilmastotyön haasteet kunnissa	26
9 Liikenteen ilmastotavoitteet	28
10 Energiaan liittyvät ilmastotavoitteet.....	31
11 Kuntien ilmastotyön tulevaisuus.....	35
Lähteet.....	38
Liite 1 Kuntien ilmastokyselyn lomake.....	39

Esipuhe

Kuntaliitto on jo vuodesta 1997 ollut monin tavoin Kuntien ilmastotyön virittäjänä ja tukena ja seurannut sen kehitystä muun muassa ilmastokyselyiden avulla. Ilmastokyselyjä on tehty vuosina 2009, 2012, 2015 sekä 2021. Tämä kysely on laadittu yhteistyössä Ympäristöministeriön ja FCG:n kanssa.

Ilmastotyö kunnissa on edennyt suunnitelmalliseen suuntaan ja ilmastotyötä tehdään kaiken kokoisissa kunnissa ympäri Suomen. Pienille kunnille alueellinen tuki ja koordinaatio on tärkeää. Suurissa kunnissa ilmastotavoitteet ovat kunnianhimoisia ja huoli niiden saavuttamisesta on kasvanut. Tiukassa taloudellisessa tilanteessa ja ilmastotavoitevuosien lähestyessä kustannustehokkaat ja paikallisiin olosuhteisiin sopivat ilmastoratkaisut ja niiden salliminen ovat entistä tärkeämpiä.

Tässä kyselyssä on tarkasteltu kuntien ilmastotyötä sekä hillinnän että sopeutumisen näkökulmasta. Lisäksi liikkumiseen ja energiaan liittyviä ilmastotavoitteita on arvioitu tarkemmin kuin aiemmin.

Kuntien ilmastotyön toimintaympäristö on muutoksessa. Kyselyä tehtiin tilanteessa, jossa ilmastolakiin valmisteltiin kuntien ilmastosuunnitelma-velvoitteen kumoamista. EU:n ilmastotavoitteiden toimeenpano tuo kuntiin erilaisia yksityiskohtaisia velvoitteita ja mittavia investointitarpeita.

Vaikka ilmastokeskustelu poliittisten voimasuhteiden muuttuessa on vaimentunut tai saanut erilaisia painopisteitä, näyttää siltä, että tavoitteellinen ilmastotyö kunnissa jatkuu. Lokaali näyttää jälleen voimansa globaalin ympäristökriisin ratkaisijana.

Miira Riipinen

johtaja, yhdyskunta ja ympäristö -yksikkö, Kuntaliitto

1 Tiivistelmä

Kuntien ilmastaselvitys toteutettiin verkkokyselynä loppuvuodesta 2023. Kyselyyn vastasi 128 henkilöä, jotka edustivat 119 kuntaa Suomessa. Vuonna 2021 vastaavat luvut olivat 105 vastaajaa, 96 kuntaa.

Vastanneista kunnista 65 %:lla oli asetettuna ilmastotavoite. Kunnista, joilla ei ole ilmastotavoitetta, suurin osa oli sitä valmistelemassa. Vain 8 %:lla vastanneista kunnista ei ole tavoitetta tai ne eivät ole sitä valmistelemassa.

Mitä suurempi kunta on kyseessä, sitä todennäköisemmin kunnalla on myös ilmastotavoite. Kunnissa, joilla on ilmastotavoite, asuu yhteensä jo noin 5 miljoonaa suomalaista. Vuonna 2021 vastaava arvio oli yli 4,5 miljoonaa. Vastausten perusteella voidaan arvioida, että yli 90 % suomalaisista asuu kunnissa, joissa on ilmastotavoite, kun vuonna 2021 osuudeksi arvioitiin 80 %.

Yli 80 %:lla vastanneista kunnista on ilmastosuunnitelma tai se on valmisteilla. Alle 10 000 asukkaan kunnista osuus on vain 50 %. Kaikilla vastanneilla yli 50 000 asukkaan kunnilla on joko ilmastosuunnitelma tai Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen (KETS) mukainen tavoite¹.

Ilmastomuutoksen hillintään liittyvät tavoitteet ovat yleisempiä kuin ilmastomuutokseen sopeutumiseen. Yleisin ilmastotavoite vastanneilla kunnilla on 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä eli nk. HINKU-tavoite². Myös erilaiset hiilineutraaliustavoitteet, yleensä vuoteen 2035 mennessä, ovat yleisiä. Yleisin syy ilmastotavoitteiden

¹ Kunta-alan energiatehokkuussopimus on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä kunta-alalla vuosina 2017–2025. KETS velvoittaa asettamaan 7,5 prosentin energiansäästötavoitteen kaudelle 2017–2025.

² HINKU-tavoite viittaa Suomen ympäristökeskuksen SYKE:n koordinoimaan Hinku-verkostoon, joka on vuonna 2008 perustettu ilmastomuutoksen hillinnän kuntaverkosto. Verkostoon liittyneiden kuntien ja maakuntien tavoitteena 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

puuttumiselle on, että kunnassa ei ole riittävästi resursseja tai maa-
kunta- tai seutukuntatason ilmastotyön katsotaan riittävän.

Kuntien luotto omiin ja kansallisiin ilmastotavoitteisiin on heikentynyt. Vastanneista kunnista 41 % arvioi, että kunta saavuttaa omat ilmastotavoitteensa. Erityisesti suuret kunnat olivat epäilevällä kannalla, 43 % piti tavoitteiden saavuttamista epätodennäköisenä. Vuonna 2021 55 % vastanneista kunnista arvioi, että kunta saavuttaa omat tavoitteensa.

Suomen tavoitteeseen olla hiilineutraali 2035 mennessä suhtauduttiin epäilevästi. Tavoitteen toteutumista piti todennäköisenä vain noin joka viides vastaaja, epäileviä oli kaksi kertaa enemmän. Vuonna 2021 tavoitteen toteutumista piti todennäköisenä noin 40 % vastanneista kunnista.

Kuntien tekniikka- ja ympäristötoimi vastaa yleisimmin ilmastotyön organisoinnista, mutta myös konsernihallinto on yleinen ilmastotyön sijoituspaikka kunnissa.

Vastanneista kunnista 30 % kertoi kunnassa työskentelevän päätoimisen ilmastoasiantuntijan ja 12 %:lla on tähän osa-aikainen henkilöresurssi. 55 %:ssa vastanneista kunnista ilmastotyötä tehdään kuitenkin oman työn ohessa. Suurissa kaupungeissa ilmasto-osaamista on myös toimialoilla.

Kunnat tekevät usein yhteistyötä muiden kuntien kanssa ja hyödyntävät toistensa osaamista. Myös maakuntaliittojen, ELY-keskusten, yliopistojen ja yritysten osaamista hyödynnetään laajasti.

Suurimat haasteet ilmastotyölle ovat kunnan yleinen taloustilanne, johon liittyy ilmastokestävien ratkaisujen kalleus. Myös kuntapäätäjien vähäinen kiinnostus ilmastotyöhön, konkreettisten ilmastokestävien ratkaisujen puute ja ilmastokeskustelun polarisaatio ovat haasteita useissa kunnissa.

Liikenteen osalta useimmin määrällisiä tai laadullisia tavoitteita on asetettu pyöräilylle, jolle tavoitteita on asettanut 51 % vastanneista kunnista. Kävelylle on asettanut määrällisiä tai laadullisia tavoitteita 44 % ja julkiselle liikenteelle 38 % vastanneista kunnista.

Yleisin toimenpide on kävelyn ja pyöräilyn edistäminen (71 % vastanneista kunnista). Muita yleisiä toimenpiteitä ovat mm. lataus- tai

tankkausverkostot, liikennesuoritteen vähentäminen ja kestävä käyttövoima kaupungin ajoneuvoissa.

Energiatehokkuudelle tai energiansäästölle on asetettu tavoitteita 59 %:ssa vastanneista kunnista, uusiutuvan energian osuudelle tavoitteita on asettanut 32 %. Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) liittyneissä vastaajakunnissa energiatehokkuustoimenpiteitä tehtiin jonkin verran enemmän kuin sopimukseen liittymättömissä kunnissa. Yleisin toimenpide on katuvalaistuksen muuttaminen LED-valaisimiin (84 % vastanneista kunnista), muita mm. aurinkoenergian tuotannon lisääminen, kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen ja tuulivoiman edistäminen. Esteenä tuotiin esiin mm. energiaa säästävien investointien pitkä takaisimaksuaika.

2 Johdanto

Vuonna 2009 vain noin kymmenesosalla kunnista oli ilmastotavoite, vuoteen 2022 mennessä ilmastotavoitteita asettaneiden kuntien osuus oli kasvanut yli puoleen kunnista. Ilmastotavoitteiden asettaminen on yleisintä suurissa kunnissa ja kyselyn tulosten perusteella jo noin 5 miljoonaa suomalaista asuu kunnissa, joilla on ilmastotavoite.

Kuntien perustietoja

- Suomessa on 309 kuntaa, joista 293 Manner-Suomessa ja 16 Ahvenanmaalla
- Keskimääräinen kuntakoko vuonna 2022 oli 18 006 asukasta
- Kuntien mediaani 5 769 asukasta (puolet pienempiä, puolet suurempia)
- Noin 90 % suomalaisista asuu kunnassa, jossa on ilmastotavoite

3 Kyselyn toteutus

Kuntien ilmastokysely toteutettiin internet-kyselynä Webropol-alustalla. Kysely avattiin vastaajille marraskuussa ja vastausaikaa kyselyyn oli kolmen viikkoa. Kyselyn linkkiä ei julkaistu avoimesti vaan sitä jaettiin suoraan kuntien ilmastoyhteyshenkilöille Kuntaliiton *Ilmastolistan* sekä *kuntien ympäristöjohtajat* -listojen kautta. Kysely lähetettiin myös kuntien kirjaamoihin osoitettuna ympäristöpalveluille.

Lomake on nähtävissä liitteessä 1. Kyselystä oli kaksi eri kieliversiota: suomen- ja ruotsinkielinen. Suomenkieliseen kyselyyn vastasi yhteensä 118 vastaajaa ja ruotsinkieliseen 10 vastaajaa. Yhteensä vastaajia oli 128 ja he edustivat 119:ää kuntaa Suomessa³. Noin 39 prosenttia kaikista Suomen kunnista vastasi kyselyyn. Vastaajakuntia oli jokaisesta maakunnasta, eniten vastauksia saatiin Pohjois-Savosta (14), Keski-Suomesta (14) ja Uudeltamaalta (12). Vähiten vastanneita kuntia oli Keski-Pohjanmaalla (1), Kymenlaaksossa (2), Kainuussa (2) sekä Päijät-Hämeessä (2). Kaikki kyselyyn vastanneet kunnat näkyvät kartassa 1. Taulukossa 1 on avattu, kuinka monta vastaajakuntaa kustakin maakunnasta oli.

³ Kun kysymys on koskenut tarkasti kuntien määrää ja kuntiin liittyviä ominaisuuksia, selvityksessä on käytetty 119 kunnan tietoja. Kun kysymys on koskenut vastaajan arvioita ja näkemyksiä, on selvityksessä raportoitu kaikkien 128:n vastaajan vastaukset.

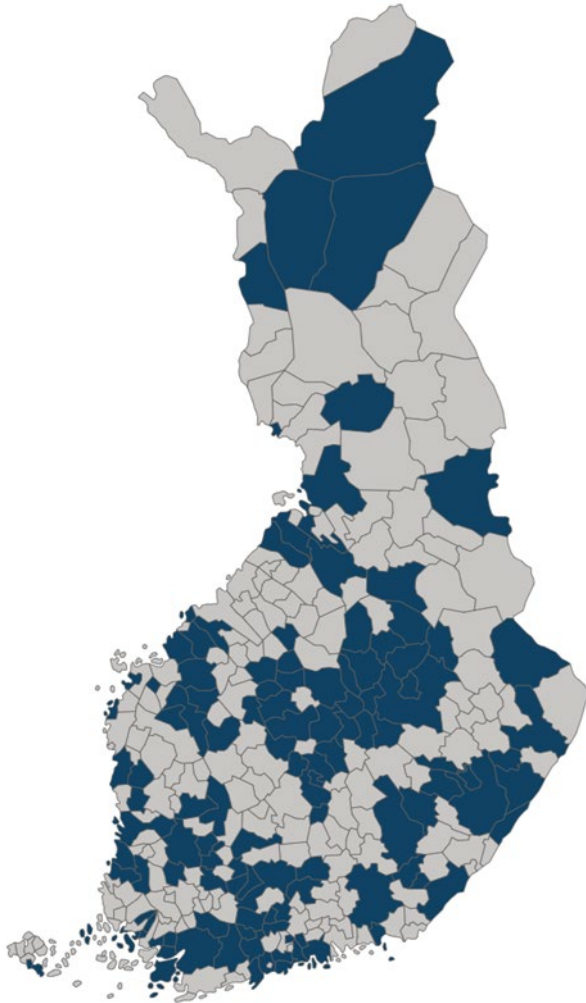
Taulukko 1. Kyselyyn vastanneet kunnat maakunnittain.

Maakunta	Vastanneet	Osuus kunnista
Ahvenanmaa	3	19 %
Etelä-Karjala	4	44 %
Etelä-Pohjanmaa	7	39 %
Etelä-Savo	5	42 %
Kainuu	2	25 %
Kanta-Häme	5	45 %
Keski-Pohjanmaa	1	13 %
Keski-Suomi	14	64 %
Kymenlaakso	2	33 %
Lappi	6	29 %
Pirkanmaa	9	39 %
Pohjanmaa	7	50 %
Pohjois-Karjala	4	31 %
Pohjois-Pohjanmaa	6	20 %
Pohjois-Savo	14	74 %
Päijät-Häme	2	20 %
Satakunta	6	38 %
Uusimaa	12	46 %
Varsinais-Suomi	10	37 %
Yhteensä	119	39 %

Taulukossa 2 on kuvattu kyselyyn vastanneet kunnat kuntakokoluokittain. Yli 50 000 asukkaan kunnista vastasi 81 %, 10 000–50 000 asukkaan kunnista puolet ja alle 10 000 asukkaan kunnista 30 %. Pienistä kunnista tulos on siten suuntaa antava, koska on mahdollista, että vastaajina on kuntia, joissa ilmastoasiat ovat olleet enemmän esillä.

Taulukko 2. Kyselyyn vastanneet kunnat kokoluokittain.

Kokoluokka	Vastanneet	Vastaus%
Alle 10 000	64	30 %
10 000–50 000	38	50 %
Yli 50 000	17	81 %

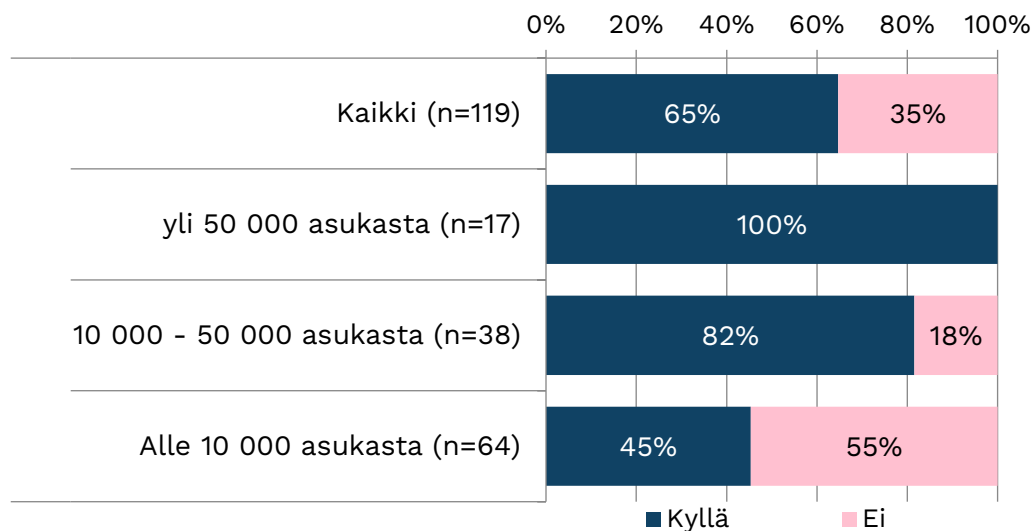

Kartta 1. Kyselyyn vastanneet kunnat.

Vastaajien työnimikkeet vaihtelivat kunnanjohtajasta ympäristötarkastajaan. Erilaisia ilmastotyön asiantuntijoita kuten ilmastokoordinaattoreita ja ilmastiasiantuntijoita vastaajista oli 18. Muita nimikkeitä olivat mm. tekninen johtaja, ympäristöpäällikkö ja ympäristösihteeri.

4 Ilmastotyö kunnissa

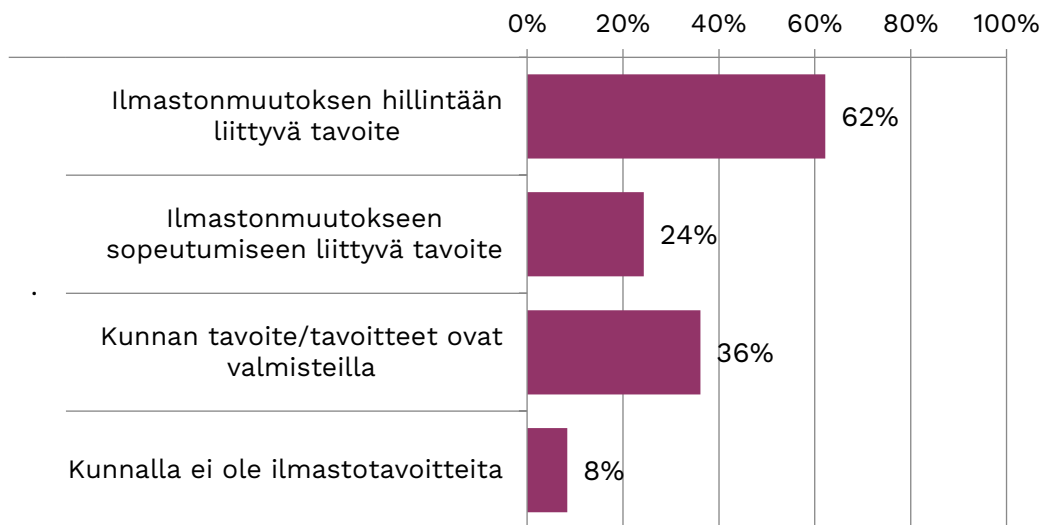
Vastanneista kunnista 65 %:lla oli asetettuna ilmastotavoite. Kunnista, joilla ei ole ilmastotavoitetta, suurin osa oli sitä valmistelemassa. Vain 8 %:lla vastanneista kunnista ei ole tavoitetta tai ne eivät ole sitä valmistelemassa.

Kuvio 1. Ilmastotavoitteet eri kokoisissa kunnissa (n=119).

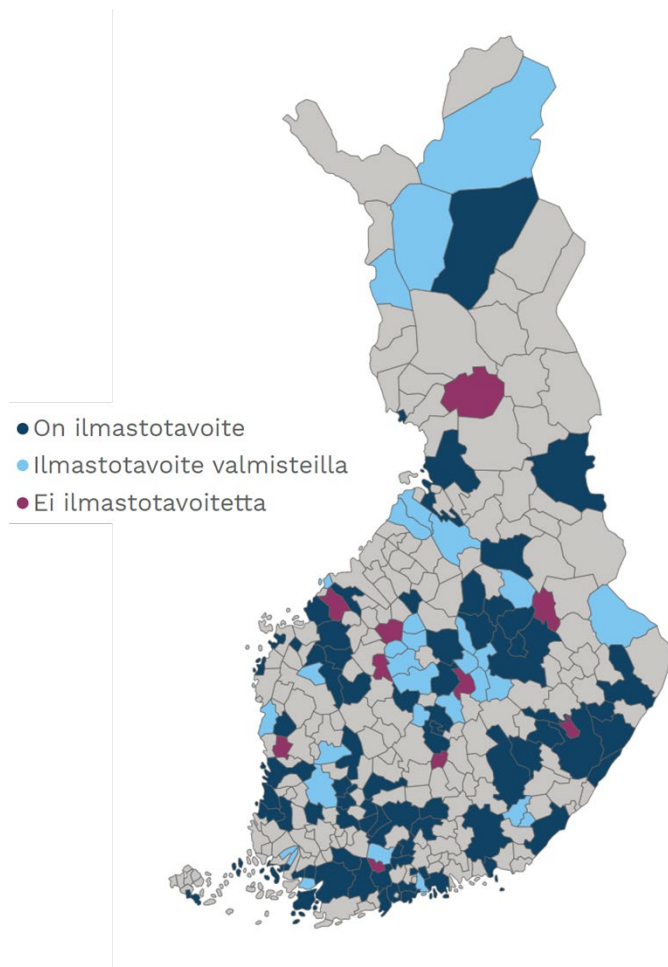
Mitä suurempi kunta on kyseessä, sitä todennäköisemmin kunnalla on myös ilmastotavoite. Kunnissa, joilla on ilmastotavoite, asuu yhteensä jo noin 5 miljoonaa suomalaista. Vuonna 2021 vastaava arvio oli yli 4,5 miljoonaa.

Yleisimmin tavoitteet liittyvät ilmastomuutoksen hillintään (62 % vastanneista kunnista). Sopeutumiseen liittyviä tavoitteita on selvästi vähemmän (24 % vastanneista kunnista).

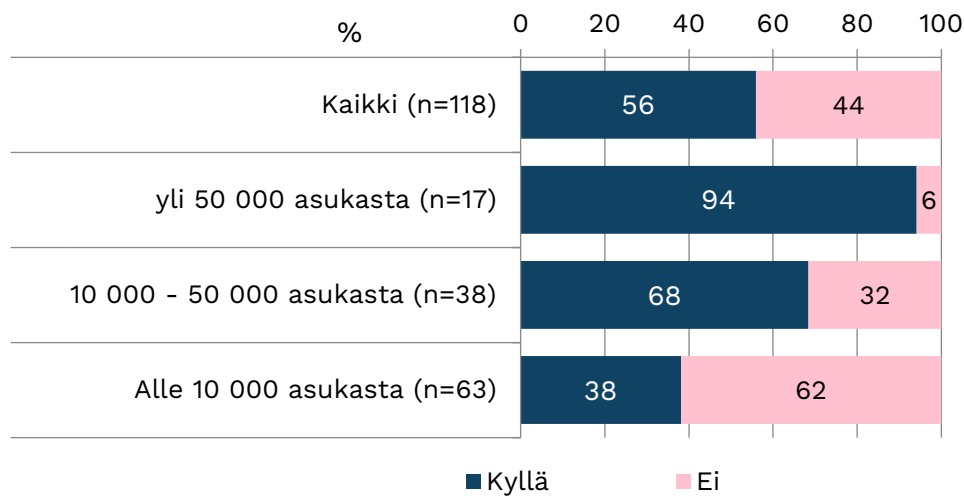
Kuvio 2. Erilaiset ilmastotavoitteet kunnissa (n=119).

Sopeutumiseen liittyviä tavoitteita ja toimia kysyttiin avoimessa kysymyksessä, johon saatiin 28 vastausta. Vastauksissa korostui vesienhallintaan liittyvät toimenpiteet. Kunnissa on varauduttu mm. helle- ja kuivuusjaksoihin, voimakkaisiin sateisiin ja tulevana vuosikymmeninä jopa vedenpinnan nousuun. On tarkasteltu myös ilmastomuutoksen mahdollisia taloudellisia vaikutuksia eri sektoreilla. Seurantakohteita ovat mm. hulevesijärjestelmien kartoitus, pohjaveden riittävyys ja laatu, kunnan kiinteistöjen jäähdytystarpeiden seuranta ja teiden kunnossapidon ja huoltotarpeen arviointi. Toimenpiteinä mainittiin puiden määrää lisääminen, vihreyden ja kosteikkojen lisääminen hulevesien hallinnan keinona ja viemäriverkoston vahvistaminen. Sopeutumisen tarve huomioidaan kaupunkisuunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa.

Kartta 2. Vastanneiden kuntien ilmastotavoitteet (n=119).

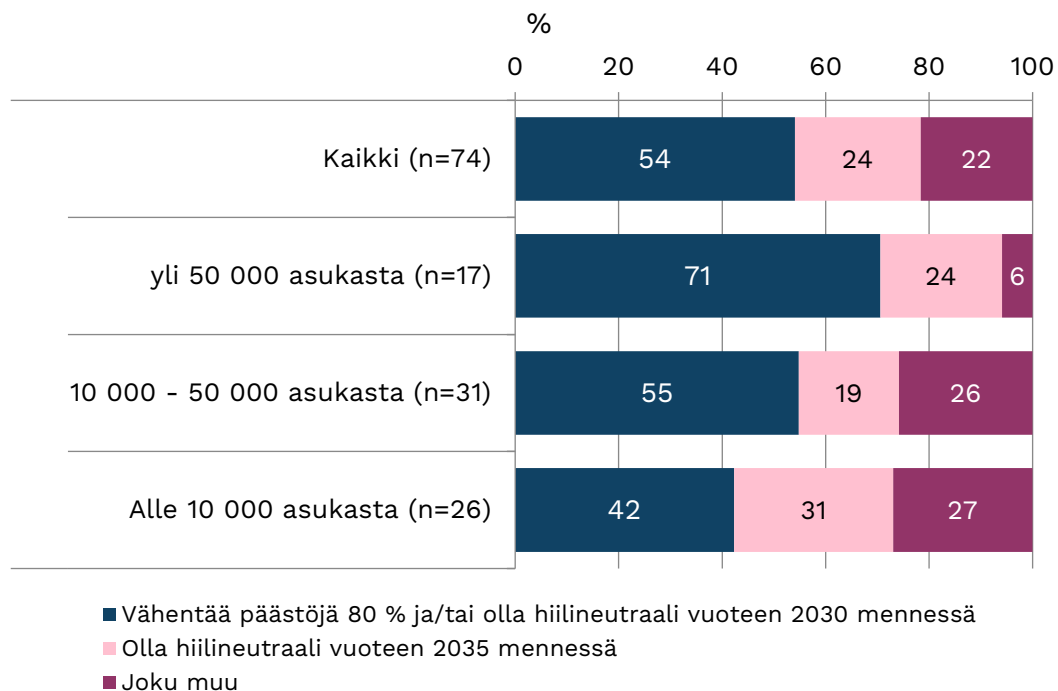
Onnistuakseen ilmastotyön tulee olla osa kuntien strategista johtamista. Kyselyssä kartoitettiin ilmastotavoitteiden kytköstä kuntastrategiaan. Noin puolella vastanneista kunnista ilmastotavoitteita on asetettu niiden kuntastrategiassa. Näin on kaikilla vastanneilla yli 100 000 asukkaan kunnilla ja lähes kaikilla yli 50 000 asukkaan kunnilla. 10 000–50 000 asukkaan kunnista ilmastotavoitteita on strategioissa suurimmalla osalla, mutta alle 10 000 asukkaan kunnista alle 40 %:lla.

Kuvio 3. Ilmastotavoitteiden sisältyminen kuntien strategioihin eri kokoissa kunnissa (n=118).

Kunnissa, joilla ei ole ilmastotavoitteita, ja jotka eivät niitä valmistelee, suurin osa ilmoitti syynä olevan resurssien puute. Muita syitä olivat se, että ilmastokysymykset eivät ole nousseet ajankohtaiseksi teemaksi kunnassa ja että maakuntatason ilmastotyö antaa riittävän pohjan kunnan toiminnalle.

Yli puolella vastanneista kunnista, joilla on ilmastotavoite, tavoitteena on vähentää päästöjä 80 % ja/tai olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Joka neljännellä vastanneella kunnalla tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Myös erilaiset hiilineutraaliustavoitteet, yleensä vuoteen 2035 mennessä, ovat yleisiä.

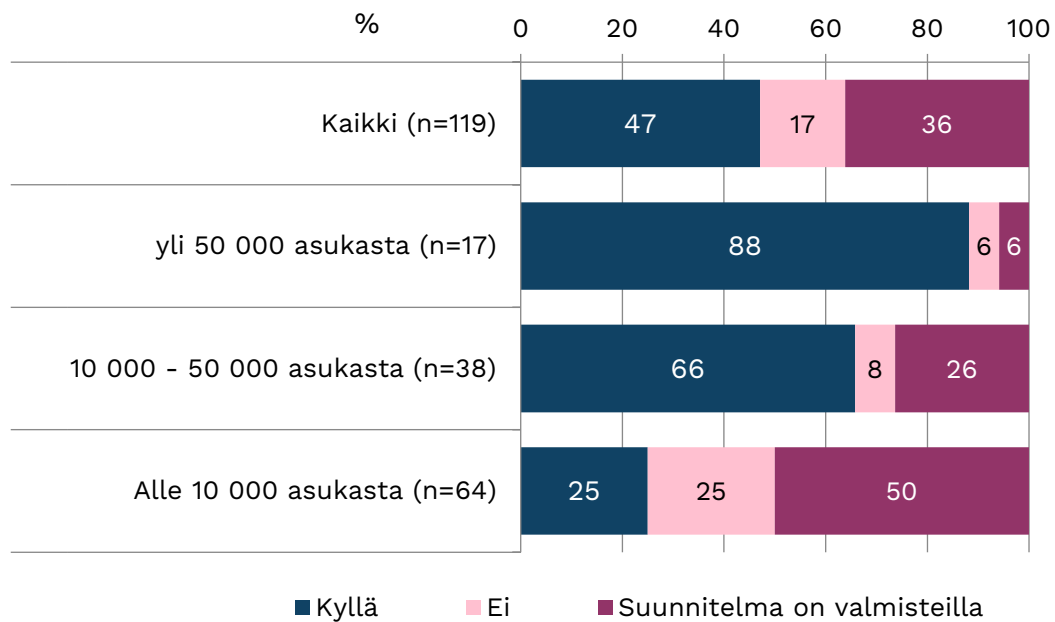

Kuvio 4. Ilmastomuutoksen hillinnän tavoitteet kunnissa (n=74).

Vastanneista kunnista 47 %:lla on ilmastosuunnitelma, yli 50 000 asukkaan kunnista 88 %:lla. Reilut kolmannes kunnista ilmoitti, että ilmastosuunnitelma on valmisteilla. Vastanneista kunnista 17 %:lla ilmastosuunnitelmaa ei ole eikä se ole valmisteilla. Osuudet ovat samalla tasolla kuin vuoden 2021 kyselyssä.

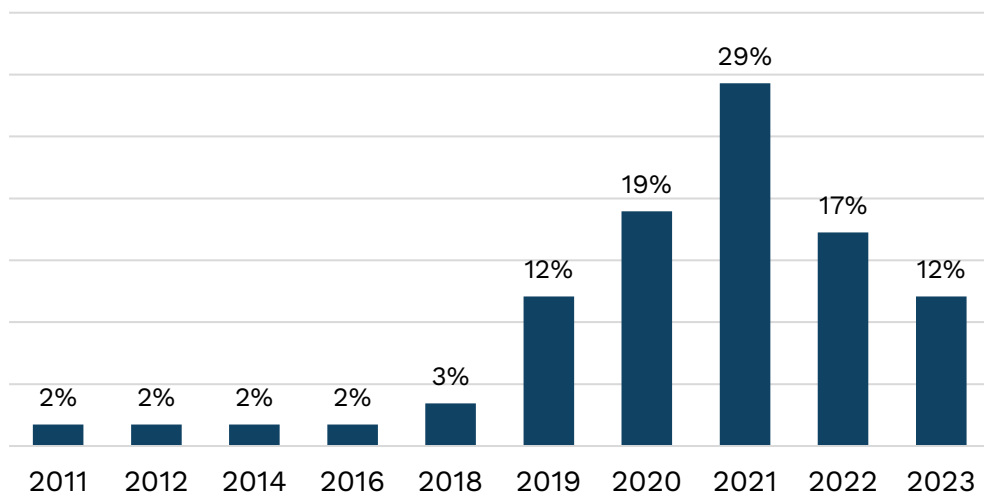
Ympäristöministeriön arvion mukaan vuoden 2024 alussa yli 85 Manner-Suomen kunnalla (293 kuntaa) on oma ilmastosuunnitelma ja yli 75 kuntaa valmistelee tai päivittää ilmastosuunnitelmaa⁴.

⁴ Ympäristöministeriön esitys Ympäristöjohdon päivillä 14.2.2024.

Kuvio 5. Ilmastosuunnitelmat kunnissa (n=119).

Ilmastosuunnitelmista 23 % on tehty ennen vuotta 2020 eli ne alkavat olla päivittämisen tarpeessa. Yleisin laatimisvuosi on 2021 29 %:n osuudella.

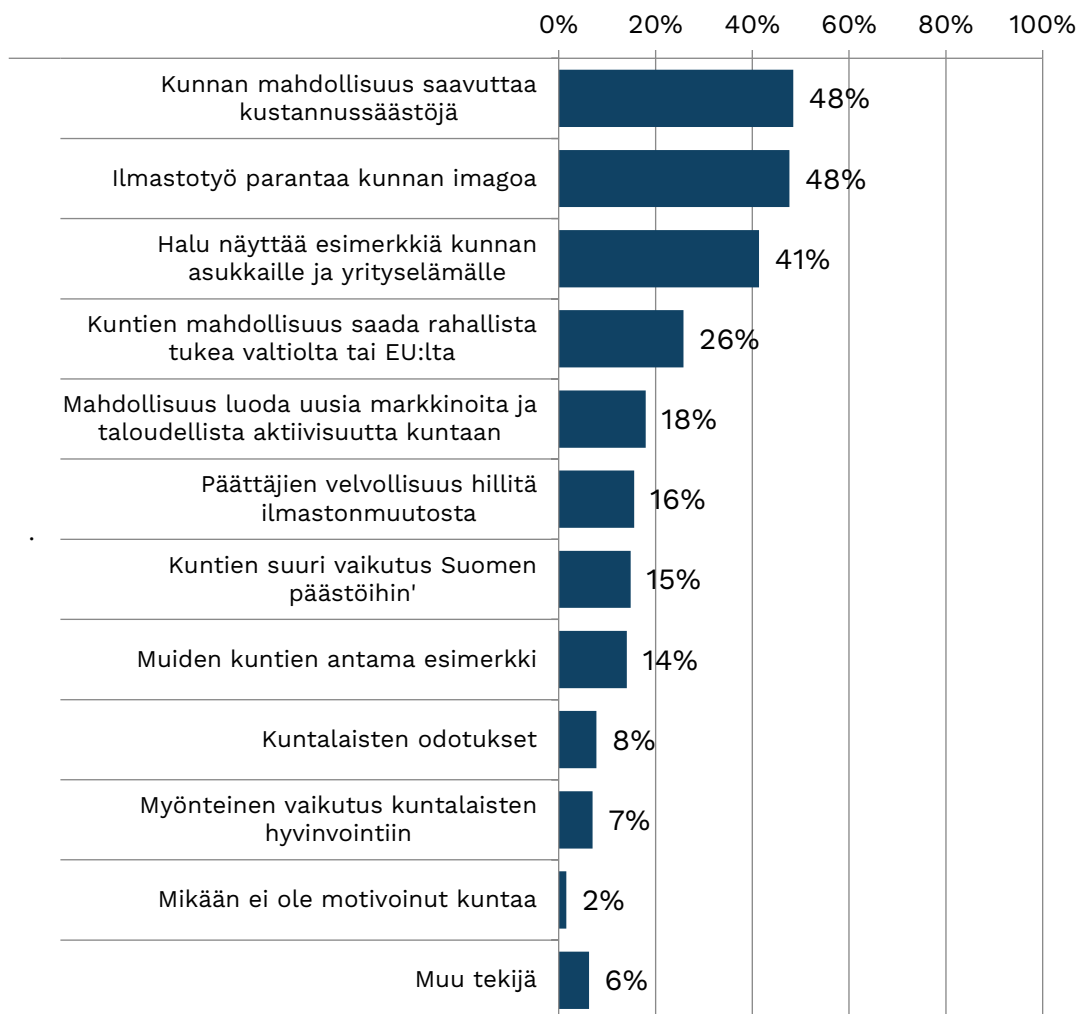

Kuvio 6. Ilmasto-ohjelmien laadintavuodet (n=58).

5 Ilmastotyön motivaatio-tekijät

Kunnilta kysyttiin, mitkä tekijät ovat merkittävästi motivoineet kunnan tekemään ilmastotyötä.

Useimmin ilmastotyötä motivoi mahdollisuus saada kustannussäästöjä, kunnan imagon parantaminen, esimerkin näyttäminen asukkaille ja yrityksille sekä rahallisen tuen saaminen. Yli 50 000 asukkaan kunnissa korostui myös kuntien suuri vaikutus Suomen päästöihin. Kuntalaisten odotukset ja myönteinen vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin ovat harvoin olleet tärkeitä ilmastotyöhön vaikuttavia tekijöitä.

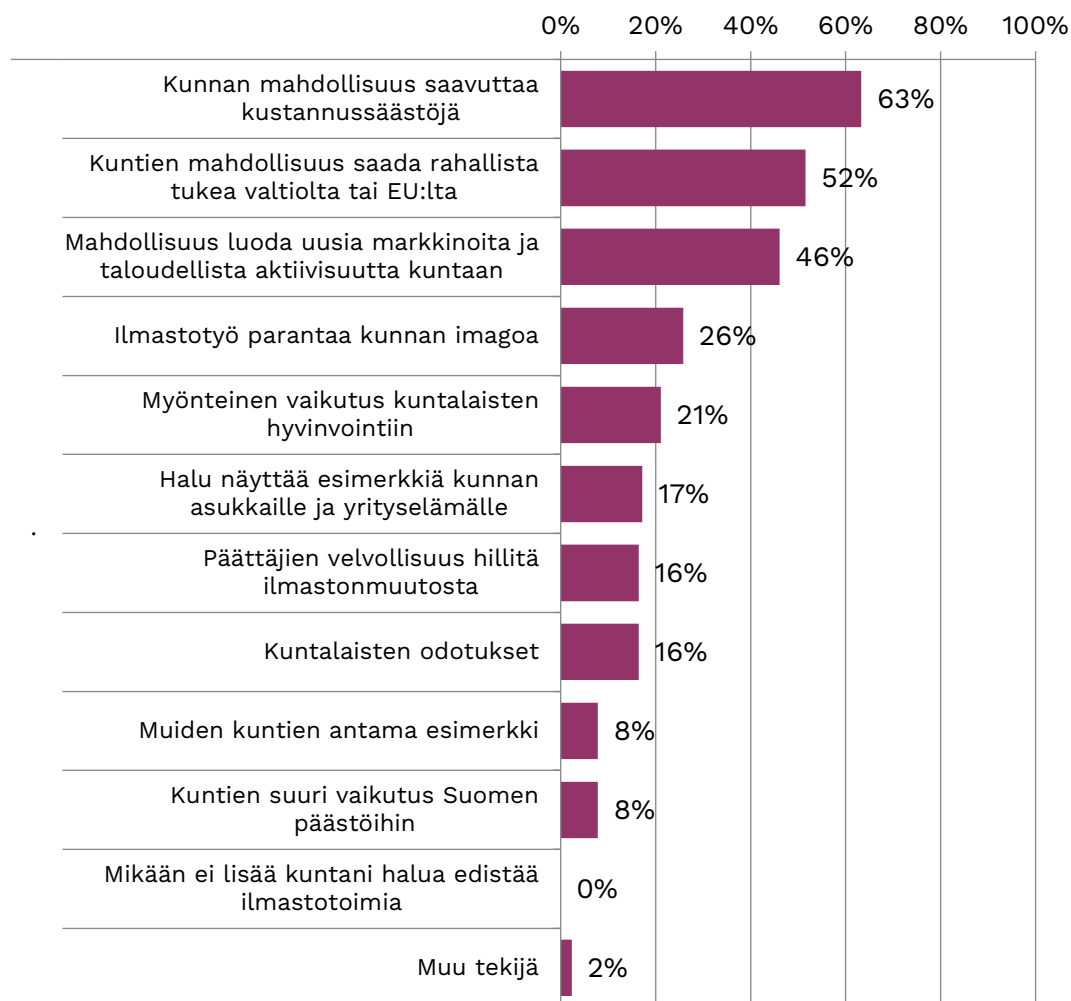

Kuvio 7. Kuntien ilmastotyön motivaatiotekijät. Vastaajat pystyivät valitsemaan 1–3 tärkeintä asiakohtaa tai nimeämään jonkun muun tekijän (n=128).

Avoimissa vastauksissa muina tekijöinä mainittiin mm. Hinku-jäsenyys, velvollisuus osallistua ilmastotyöhön, maakuntaliiton ilmastotavoitteet, tahto olla edelläkävijä, alueen vahva energiateknologiateollisuus ja ilmastositoumus taakanjaosta alueella.

Kunnilta kysyttiin myös mitkä tekijät edistäisivät ilmastotoimia jatkossa. Vastausten perusteella ilmastotoimien toteuttamista voisivat auttaa etenkin mahdollisuus saada kustannussäästöjä, rahallisen tuen saaminen, mahdollisuus luoda taloudellista aktiivisuutta kuntaan ja kunnan imagon parantaminen. Yli 50 000 asukkaan vastanneissa kunnissa myös

kuntalaisten odotukset merkitsevät jonkin verran. Kuntien vaikutus Suomen päästöihin tai muiden kuntien esimerkki eivät ole tässä kovin tärkeitä. Avoimissa vastauksissa tuotiin esille muina tekijöinä velvoittava lainsäädäntö.

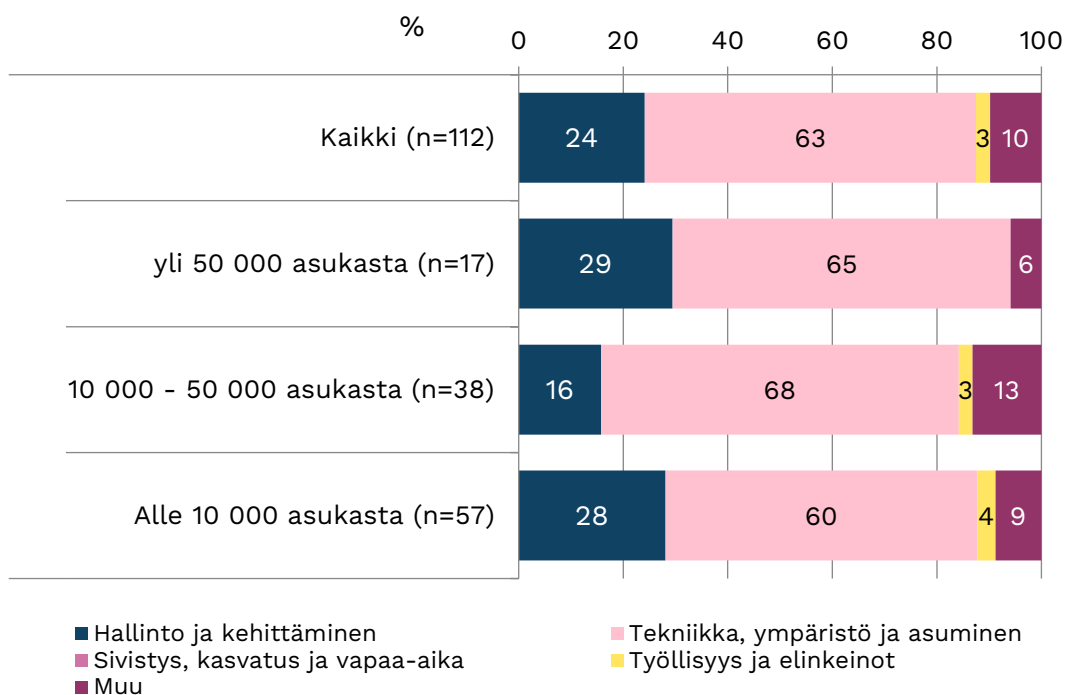

Kuvio 8. Kuntien ilmastotyötä jatkossa edesauttavat tekijät. Vastaajat pystyivät valitsemaan 1–3 tärkeintä asiakohtaa tai nimeämään jonkun muun tekijän (n=128).

6 Ilmastotyön organisointi

Kunnilta kysyttiin, mikä yksikkö tai toimiala vastaa ilmastotyön koordinoinnista kunnassa.

63 %:lla vastanneista kunnista ilmastotyön koordinoinnista vastaa tekniikka, ympäristö ja asuminen -toimiala(t). Hallinto ja kehittäminen -toimialan osuus on 24 %. Osalla kunnista koordinointia ei ole vastuutettu millekään toimialalle.

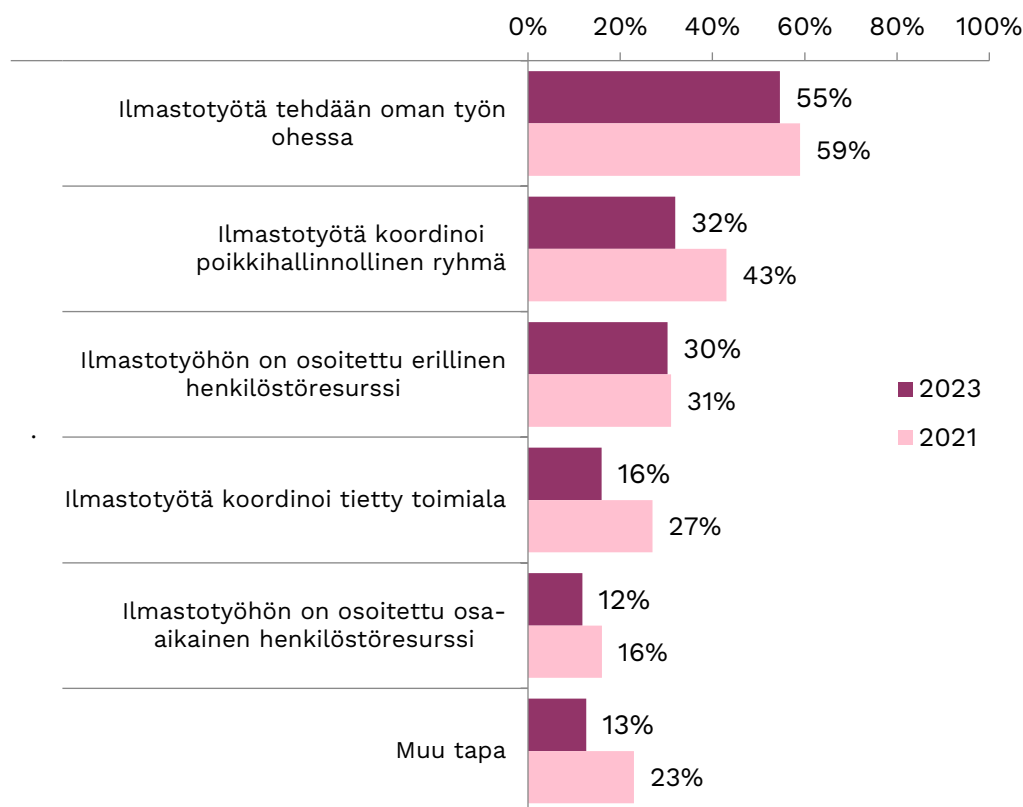

Kuvio 9. Ilmastotyön organisointi eri kokoisissa kunnissa (n=112).

Ilmastotyötä tehdään edelleen useimmin oman työn ohessa (55 % vastanneista kunnista, vuonna 2021 59 %). Erillinen henkilö on osoitettu 30 %:ssa vastanneista kunnista. Osa-aikainen henkilö on noin joka kymmennessä vastanneessa kunnassa. Ilmastotyötä koordinoi usein

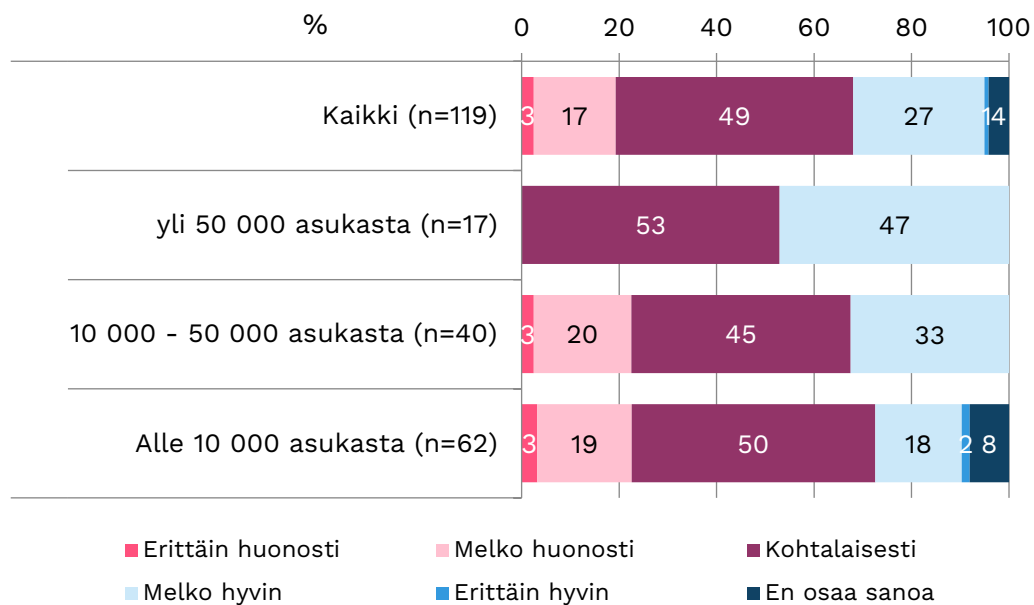
poikkihallinnollinen työryhmä (32 % vastanneista kunnista). Tietty toimiala koordinoi asiaa 16 %:ssa vastanneita kuntia. Muita organisointitapoja olivat seudullinen ilmastokoordinaattori ja resurssin ostaminen toisesta kunnasta. Vuonna 2021 poikkihallinnollinen työryhmän osuus oli suurempi (42 %), samoin tietyn toimialan (27 %). Vastausvaihtoehdon ”Muu tapa” osuus on laskenut 23 %:sta 13 %:iin. Muissa osuuksissa muutokset ovat pienempiä.

Osassa avoimia vastauksia nousi esiin organisoinnin puutteet ja epäselvyys. Ilmastotyön poikkileikkaavuutta ja johdon sitouttamisen tärkeyttä korostettiin: *”Ei ilmastotyö ole mikään toimiala, eikä se kuulu minkään yksittäisen toimialan vastuulle. Se on yhteinen asia ja vastuu kuuluu kunnan operatiiviselle johdolle, eli mielestäni siis johtoryhmälle yhdessä.”*

Kuvio 10. Ilmastotyön koordinointi ja resurssit kunnissa. Vastaajat pysyivät valitsemaan useita vaihtoehtoja (2023 n=119, 2021 n=70).

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, kuinka hyvin ilmastotyö on juurtunut osaksi kunnan eri toimintoja. Kaikissa kuntakokoluokissa ilmastotyö on juurtunut vähintään kohtalaisesti osaksi kunnan eri toimintoja. 27 %:lla vastanneista kunnista tilanne on hyvä tai erittäin hyvä, useimmin näin on yli 50 000 asukkaan kunnissa. Vuoden 2021 tuloksiin ei voida verrata, koska uutena vastausvaihtoehtona oli 'kohtalaisesti', jonka valitsi noin puolet vastanneista.

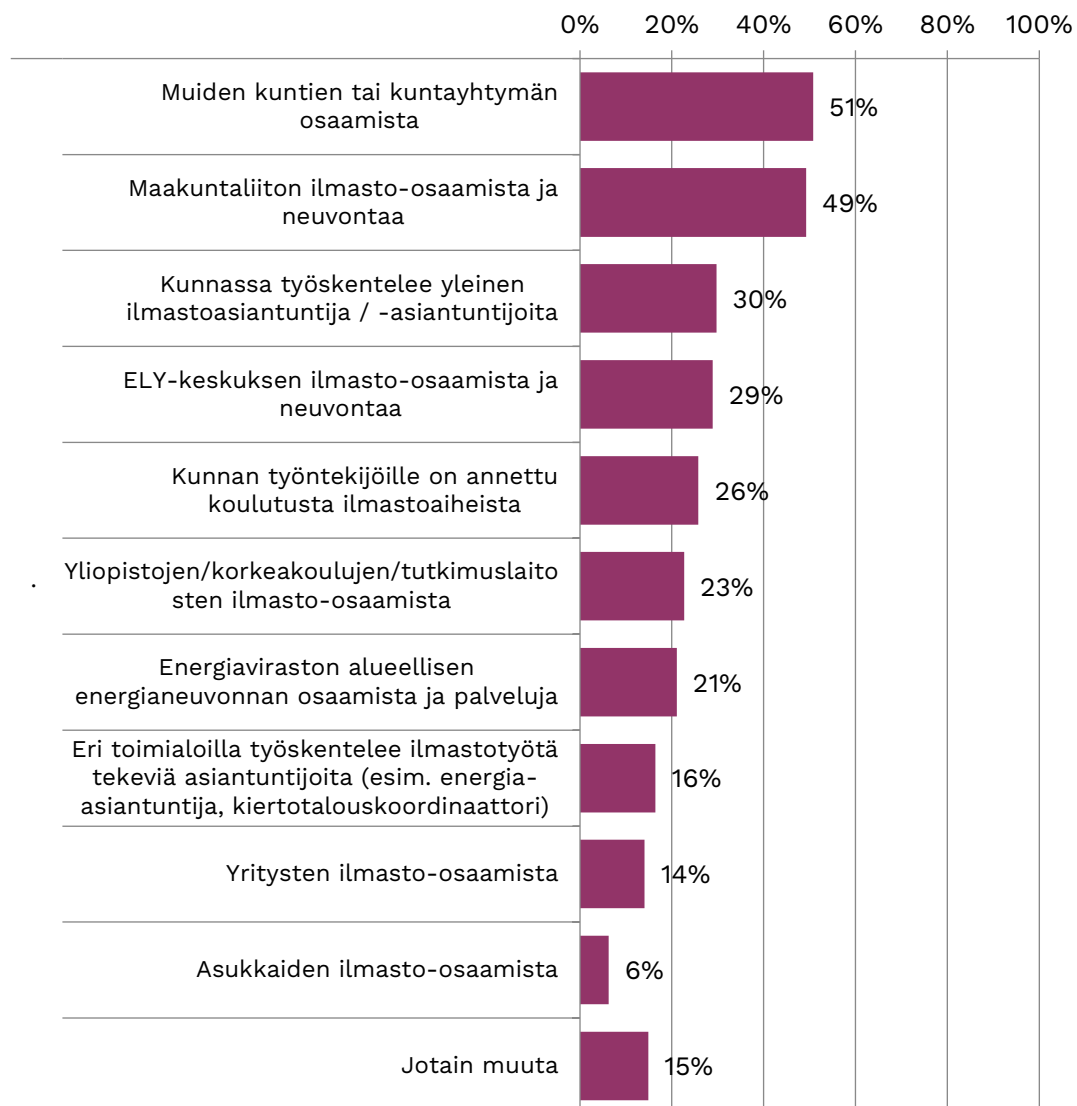
Kuvio 11. Ilmastotyön juurtuminen kunnissa (n=119).

7 Ilmastotyön resurssit ja osaaminen

Kyselyssä kartoitettiin, millaista ilmasto-osaamista kunnassa hyödynnetään.

Kunnan oman ilmasto-osaamisen lisäksi muiden tahojen osaamista hyödynnetään yleisesti, useimmin maakuntaliiton, muiden kuntien tai kuntayhtymien ja ELY-keskusten osaamista. Energiaviraston alueellisen energianeuvonnan käyttäminen nousi esiin 10 000–50 000 asukkaan kunnissa. Asukkaiden osaamista hyödynnetään melko heikosti. Muina tavoina esitettiin mm. konsultit ja kuntien yhteiset hankkeet.

Vastauksissa suurimmat erot ilmenevät yli 50 000 asukkaan kaupunkien (n=17) ja muiden kuntien välillä. Lähes 80 %:ssa vastanneista yli 50 000 asukkaan kaupungeista työskentelee oma ilmastoasiantuntija. 10 000–50 000 asukkaan kunnissa (n=38) oma ilmastoasiantuntija on 40 %:ssa ja alle 10 000 kunnissa (n=64) vain 13 %:ssa vastanneista kunnista. Vuonna 2021 tilanne oli samankaltainen.

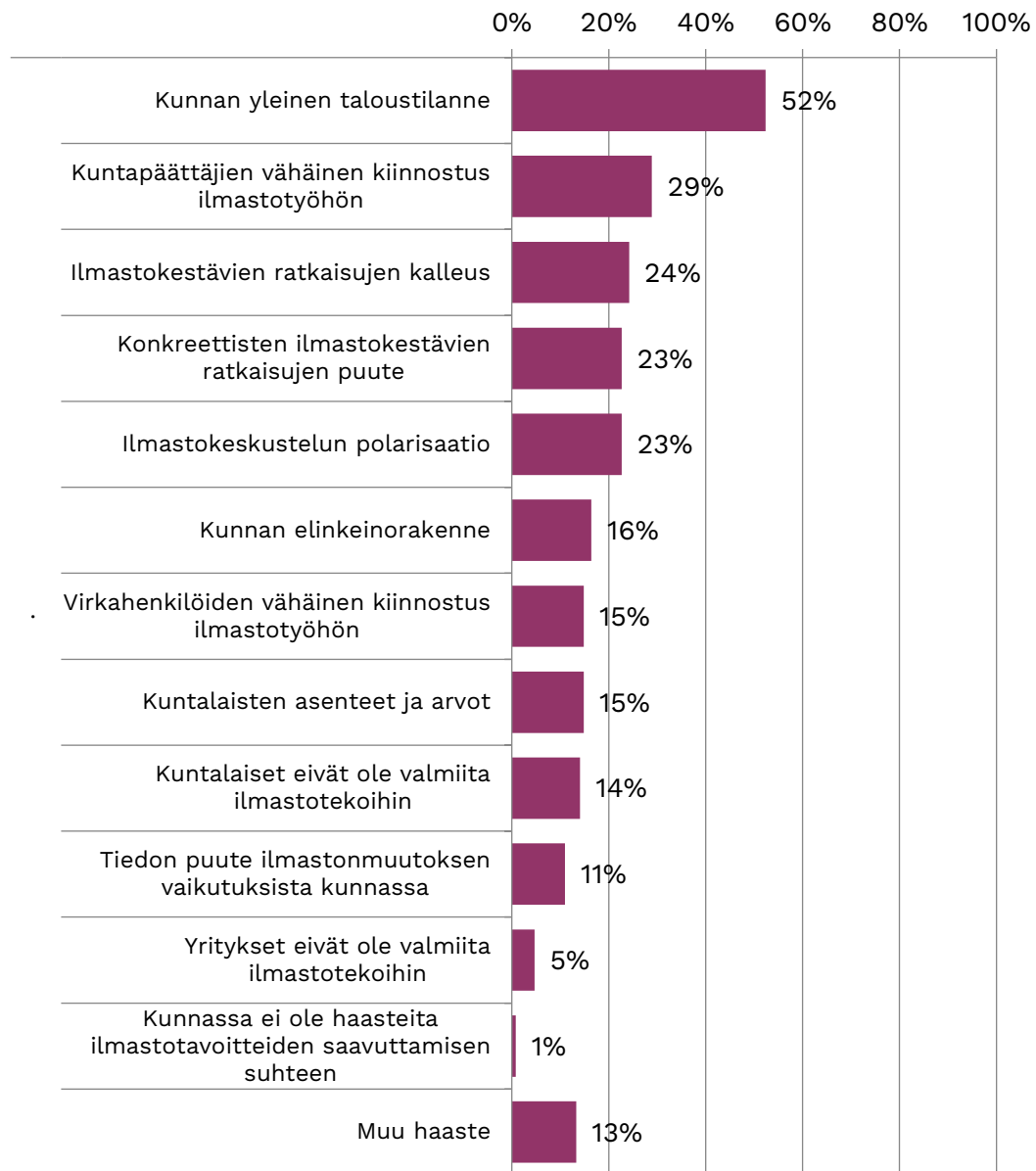
Kuvio 12. Ilmasto-osaamisen hyödyntäminen kunnissa. Vastaajat pystyivät valitsemaan useita vaihtoehtoja (n=119).

Avoimissa vastuksissa tuotiin esille seudullisen ilmastoasiantuntijan käyttö ja eri hankkeissa käytetty tilapäinen resurssi.

8 Ilmastotyön haasteet kunnissa

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, mitkä ovat ilmastotyön suurimmat haasteet omassa kunnassa. Yleisimpänä haasteena nähtiin kaiken kokoisissa kunnissa kunnan taloustilanne. Tämän koki haasteeksi 52 % vastanneista. Muita yleisiä haasteita ovat vastausten perusteella kuntapäätäjien vähäinen kiinnostus ilmastotyöhön, ilmastokestävien ratkaisujen kalleus, konkreettisten ilmastokestävien ratkaisujen puute ja ilmasto-keskustelun polarisaatio. Vain 1 %:lla vastanneista kunnista ei ole haasteita ilmastotyössä. Yritysten valmiuden puute harvemmin koetaan ilmastotyön haasteena, myöskään tiedon puute ei ole yleisesti haasteena.

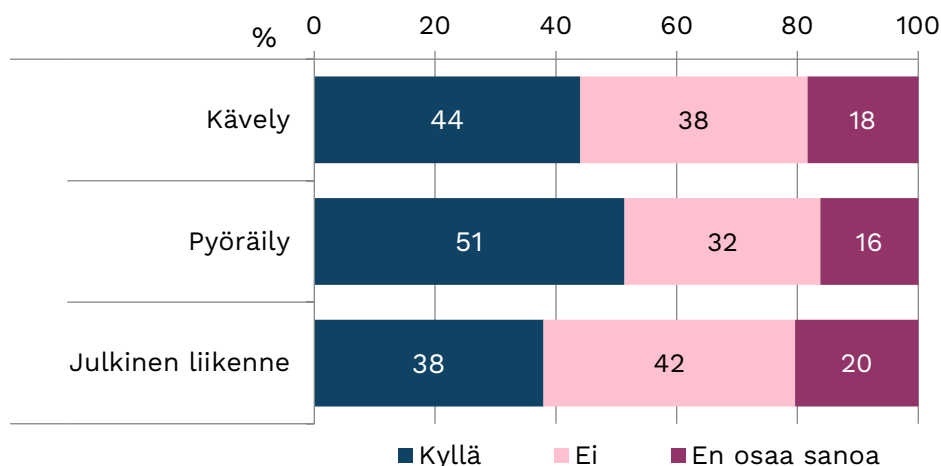
Avoimissa vastauksissa tuotiin esille haasteina myös mm. resurssien puute ja poliittisen tahtotilan puute kunnassa ja kansallisesti.

Kuvio 13. Ilmastotyön haasteet kunnissa. Vastaajat pystyivät valitsemaan 1–3 tärkeintä asiakohtaa tai nimeämään jonkun muun tekijän. (n=128)

9 Liikenteen ilmasto-tavoitteet

Vastaajilta kysyttiin millaisia määrällisiä tai laadullisia ilmastotavoitteita eri kulkutapojen osalta on asetettu. Useimmin määrällisiä tai laadullisia tavoitteita on asetettu pyöräilylle, näin on tehnyt 51 % vastanneista kunnista. Kävelylle on asettanut tavoitteita 44 % vastanneista kunnista ja julkiselle liikenteelle tavoitteita on asettanut 38 %.

Kuvio 14. Kävelylle, pyöräilylle ja julkiselle liikenteelle asetetut tavoitteet. (n=119)

Avoimissa vastauksissa kävelyn tavoitteina tuotiin esille kävelyn osuuden kasvattaminen lyhyillä matkoilla, tavoite on usein yhteinen pyöräilyn kanssa. Kävelyn osuuden tavoitteena mainittiin esim. 15 % tai 25 % lyhyistä matkoista. Pyöräilyn kulkutapaosuuden tavoitteet vaihtelevat 10 %–50 %. Näihin tavoitteisiin liittyy tavoite parantaa kevyen liikenteen turvallisuutta ja väylien kuntoa sekä yhdyskuntarakenteen toimivuutta kävelyn ja pyöräilyn kannalta. Julkisen liikenteen tavoitteena mainittiin

matkojen määrän kasvattaminen. Keinoina tuotiin esille mm. lähijunayhteyksien parantaminen, maksuton paikallisliikenne koululaisille, palveluliikenteen kehittäminen ja liityntäpysäköintipaikkojen lisääminen.

Vastaajilta kysyttiin, millaisia toimenpiteitä liikenteen osalta on tehty tai on tekeillä. Yleisin toimenpide on kävelyn ja pyöräilyn edistäminen (71 % vastanneista kunnista). Muita yleisiä toimenpiteitä ovat lataus- tai tankkausverkostot, liikennesuoritteiden vähentäminen, kestävä käyttövoima kaupungin ajoneuvoissa, joukkoliikenteen käyttäjämäärien lisääminen, viestintä kestävästä kulkutavoista, ja kestävä työmatkaliikkuminen. Myös muut esitetyt toimenpiteet (kuvio 15) ovat useissa kunnissa käytössä lukuun ottamatta vesiliikenteen ratkaisuja, joita on vain yksittäisissä kunnissa.

Suurissa kunnissa korostuu joukkoliikenteeseen liittyvät toimenpiteet ja energiaratkaisuihin liittyvä viestintä. Pienissä ja keskisuurissa kunnissa lataus- tai tankkausverkostojen laajentaminen on kävelyn ja pyöräilyn edistämisen ohella yleisin toimenpide.

Avoimissa vastauksissa toimenpiteenä tuotiin esille muutamissa kunnissa kimpakyytipalvelut. Muuten avoimissa vastauksissa esitetyt muut toimenpiteet liittyivät pääosin jo edellä mainittuihin. Esteenä tuotiin esiin usein julkisen liikenteen järjestämisen vaikeus harvaan asutuilla alueilla.

Kuvio 15. Kuntien toimenpiteet liikenteeseen liittyen. Vastaajat pystyivät valitsemaan useita vaihtoehtoja (n=119).

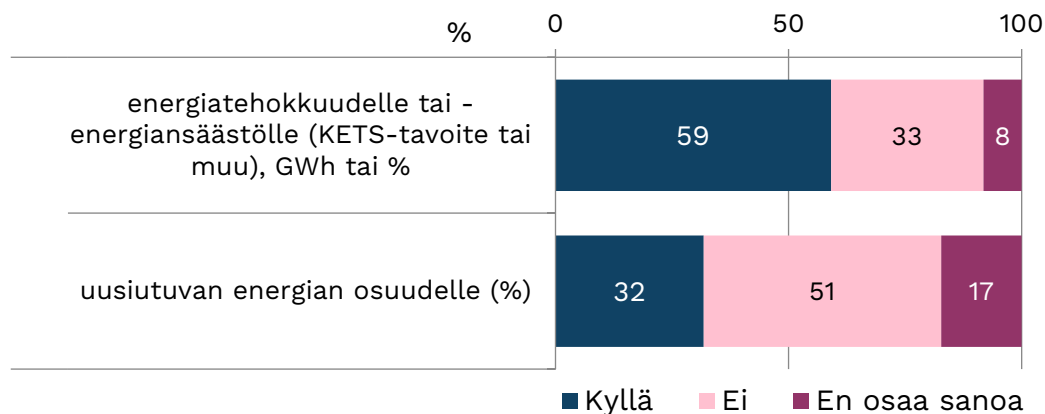
Vastaajilta kysyttiin avoimella kysymyksellä mitkä ovat merkittävimmät pullonkaulat ilmastotavoitteita tukevissa liikenteen investoinneissa. Näinä mainittiin mm. yhdyskuntarakenteen hajanaisuus, hankkeiden kannattavuus, investointiavustusten leikkaukset ja kuntien taloustilanne. Myös yksityisautoiluun liittyvien käyttäjätottumusten muuttaminen mainittiin haasteena.

10 Energiaan liittyvät ilmastotavoitteet

Vastaajilta kysyttiin, onko energiatehokkuudelle, energiansäästölle tai uusiutuvan energian osuudelle asetettu tavoitteita.

Vastaajakunnista 59 %:lla on Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen mukainen (KETS) tavoite tai muu energiatehokkuus- tai energiansäästö-tavoite. KETS velvoittaa asettamaan 7,5 prosentin energiansäästötavoitteen kaudelle 2017–2025.

Uusiutuvan energian osuudelle tavoitteita on asettanut 32 % kunnista. Konkreettisina tavoitteina mainittiin esimerkiksi 100 % uusiutuvan energian osuus kaupungin omassa energian tuotannossa, aurinkoenergian tuotanto kaupungin kiinteistöissä tai hankittavassa sähkössä uusiutuvien osuus 50 %.

Kuvio 16. Kuntien tavoitteet energiaan liittyen (n=111)

Kysyttäessä energiaa koskevia toimenpiteitä, yleisin toimenpide on katuvalaistuksen muuttaminen LED-valaisimiin (84 % kunnista). Muita yleisiä toimenpiteitä (yli kolmas osa vastanneista kunnista) ovat aurinkoenergian tuotannon lisääminen, kiinteistöjen energiatehokkuuden

parantaminen, tuulivoiman edistäminen, digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen, kiinteistön energiakatselmusten tekeminen, hukkalämmön hyödyntäminen, kaukolämmön energiatehokkuus tai lämmön varastointi ja tuulivoiman edistäminen.

Kaiken kokoissa kunnissa katuvalaistuksen muuttaminen LED-valaisimiin, aurinkoenergian tuotannon ja energiatehokkuuden lisääminen ovat yleisiä toimenpiteitä. Keskisuurissa ja suurissa ja kunnissa edellisten lisäksi mm. hukkalämmön hyödyntäminen ja energiakatselmusten lisääminen ovat yleisiä. Pienissä kunnissa korostuu tuulivoiman edistäminen.

Avoimissa vastauksissa tuotiin esille mm. asukkaiden kannustaminen kestävän energian käyttöön. Esteenä tuotiin esiin mm. energiaa säästävien investointien pitkä takaisinmaksuaika.

Kuvio 17. Kuntien toimenpiteet energiaan liittyen. Vastaajat pystyivät valitsemaan useita vaihtoehtoja (n=119).

KETS-kunnissa näytettäisiin tekevän enemmän toimenpiteitä, mutta energiatehokkuustyötä tehdään huomattavasti myös ei-KETS-kunnissa (kuvio 18).

Kuvio 18. Kuntien energiaa koskevat toimenpiteet ja KETS-tavoite.

Avoimessa kysymyksessä kysyttiin, mitkä ovat uusiutuvan energian osuuteen liittyvät tavoitteet. Tavoitteina on mm. uusiutuvan tuotannon osuus 100 % sähkön hankinnasta, hiilinegatiivinen kunta ja fossiiliton kaukolämpö. Pullonkauloina energiatehokkuushankkeissa mainittiin kunnan taloudellinen tilanne, investointien kalleus ja takaisinmaksuaikojen pituus sekä rakennuskannan ikä.

11 Kuntien ilmastotyön tulevaisuus

Yhä useampi suomalainen asuu kunnassa, jolla on ilmastotavoite. Lähes kaikilla suurilla ja keskisuurilla kunnilla on ilmastotavoite ja -suunnitelma. Väestöpeitto ja vaikuttavuus on suuri, sillä juuri näissä kunnissa rakennetaan, liikutaan ja kulutetaan paljon. Suurin haaste kuntien ilmastotyölle on resurssien riittävyys, jotka varsinkin pienissä kunnissa ovat hyvin rajalliset.

Suunnitelmallinen ilmastotyö kaipaa rahoitusta. Tämä kävi ilmi sekä kyselyn tuloksista että vastaajien avoimista kommenteista. Joissain avoimissa vastauksissa todettiin, että ilmastolakiin 1.3.2023 tullut velvoite kunnille ilmastosuunnitelman laadinnasta nosti ilmastotyön tärkeyttä kunnassa ja mahdollisti siihen paremmat resurssit. Velvoitteeseen sisältynyt valtion tuki oli merkittävä etenkin pienille kunnille ja tuen hallinnollista keveyttä kiiteltiin. Ilmastolaista kumotaan kuntien velvoite laatia ilmastosuunnitelma syksyllä 2024.

Kuten muissakin kansallisissa suunnitelmissa, Ilmasto- ja energiastrategian ja Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) päivityksen yhteydessä tulisi huomioida, että kuntien motivaatiotekijät ovat paikallisia. Kuntien tulisi itse saada valita toimenpiteitä osaksi kansallista suunnitelmaa. Tällöin toimenpiteiden toteutumiselle on parhaat edellytykset ja toimenpiteet ovat todennäköisimmin vaikuttavia. Kuten seuraavassa avoimessa vastauksessa todetaan: *”Kunnat tekevät varmasti oman osansa ilmastotalkoissa, mutta niitä ei pidä liaksi säännellä eikä ainaakaan sanktioida. Kuntataloustilanne pakottaa tekemään harkittuja ratkaisuja.”*

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen työ ei edelleenkään vaikuta olevan kovin systemaattista. Vaikka sopeutumistoimenpiteiden kirjo oli vastauksissa melko laaja, keskittyy käytännön ilmastotyö kunnissa edelleen

vahvasti ilmastonmuutoksen hillintään. Kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumis suunnitelman 2030 (KISS2030) toimeenpano on käynnistynyt keväällä 2023. Kuntien sopeutumistyöhön on tarjolla uusi tukielementti ELY-keskukseen perustetun kansallisen ilmastoyksikön muodossa. Yksikön tarkoituksena on tukea sopeutumisen ja maankäytön ilmastotyötä koko maan laajuisesti. On mielenkiintoista nähdä, miten kuntien työ ilmastonmuutokseen sopeutumisen parissa kehittyy uuden tukimuodon myötä. Ilmastonmuutos vaikuttaa jo voimakkaasti kuntien toimintaympäristöön, joten sopeutumistoimia tulisi nopeasti lisätä.

Kyselyssä kartoitettiin liikkumisen ja energian teemaa syvällisemmin kuin vuonna 2021. Liikenne- ja energiatoimenpiteet ovat keskeinen osa kuntien ilmastopolitiikkaa. Toimenpiteet vaihtelevat kunnan koon ja yhdyskuntarakenteen mukaan. Isoissa kunnissa korostuu kävely, pyöräily ja joukkoliikenne, kun taas maaseutumaisissa kunnissa panostetaan auton sähköistymiseen.

Kuntien energiatehokkuussopimus (KETS) kannustaa kuntia konkreettisiin energiatehokkuustoimenpiteisiin. On huomionarvoista, että energiatehokkuustyötä tehdään huomattavasti myös ei-KETS-kunnissa. Tätä "näkyvätöntä" työtä ei kuitenkaan saada hyödyksi raportoitaessa Suomen energiatehokkuusdirektiivin (EED) toimeenpanosta EU:lle.

Kunnat hyödyntävät monenlaisia osaamisresursseja ja tiedonlähteitä omassa ilmastotyössään. Erityisesti muiden kuntien, maakuntien liittojen ja ELY-keskusten ilmasto-osaamisen hyödyntäminen on yleistä, mikä voi johtua kuntien monista verkostoista ja yhteistyöhankkeista, joita ilmastonmuutosteeman ympärille on rakentunut.

Kunnan hiilineutraaliuden saavuttaminen vaatii asukkaiden ja elinkeinon elämän osallistumista. Asukkaiden ilmasto-osaamista hyödynnettiin vähän, mikä voi olla riski kuntien ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta, sillä itse kuntaorganisaatiolla on vain rajalliset mahdollisuudet vähentää alueensa päästöjä. Yritysten ilmasto-osaamisen hyödyntämiselle on myös tilaa.

Erilaisia kulutuksen kasvihuonekaasupäästöjen laskentamalleja on viime vuosina pilotoitu kunnissa⁵. Ne tuovat mahdollisesti tulevaisuudessa

⁵ [Kulutuksen päästölaskennassa otettiin jälleen kehitysaskelia | Sitowise](#)

lisää konkretiaa asukkaiden osallistamiseen ja rooliin ilmastotyössä. Tarkastelu osoitti päästölähteitä, esimerkiksi ruoka ja liikkuminen, joihin kuntalaiset pystyvät omilla toimillaan suoraan vaikuttamaan. Kulutuksen päästöjen vähentäminen edellyttää kuitenkin muutoksia ihmisten käyttäytymisessä ja usein käyttäytymismallien muutos vie aikaa.

Kysely osoitti lisäksi, että myönteinen vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin ja kuntalaisten odotukset ovat alhaisia ilmastotyön motivaatiotekijöitä. Toisaalta ilmastotyön haasteena koettiin etenkin yli 50 000 asukkaan vastanneissa kunnissa, että kuntalaiset eivät ole valmiita ilmastotekoihin. Kuntalaisten asenteet ja arvot koettiin haasteeksi etenkin pienissä kunnissa. Asukkaiden, yritysten ja kolmannen sektorin osallistaminen ilmastotyöhön vahvemmin voi kannustaa eri tahoja vapaaehtoisin toimiin, joilla kuntien ilmastotavoitteet saavutetaan.

Kuntien luotto omiin ja etenkin kansallisiin ilmastotavoitteisiin on heikentynyt. Tavoitevuosien lähestyessä on noussut epäily ilmastotavoitteiden saavuttamisen realistisuudesta. Myös tieto kuntien ilmastosuunnitelmavelvoitteen kumoamisesta lienee ollut kunnilla tiedossa kyselyyn vastatessa. Poukkoileva lainsäädäntö ja ilmastokeskustelun vaimentuminen voivat vaikuttaa kuntien uskoon ja motivaatioon ilmastotyöhön liittyen.

Onnistuakseen ilmastotyön tulee olla osa kuntien strategista johtamista. Kunnilla tulee olla näkymä siitä, että EU, valtio ja alueelliset toimijat ovat jatkossakin luotettavia yhteistyökumppaneita. Kunnilla on tärkeä rooli, vastuu ja paljon mahdollisuuksia ilmastotoimijana.

Tavoitteellinen ilmastotyö kunnissa jatkuu, mutta kuntia ei saa jättää yksin ratkomaan globaalia ympäristökriisiä.

Lähteet

Parviainen, J. (2015). Kuntien ja maakuntien ilmastotyön tilanne 2015. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2015/1712-kuntien-ja-maakuntien-ilmastotyön-tilanne-2015>

Puurula Juuso, Hildén Mikael, Sorvali Jaana, Jalonen Pauliina (2022). Kuntien ja maakuntien ilmastotyön tilanne 2021. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2172-kuntien-ja-maakuntien-ilmastotyön-tilanne-2021>

Liite 1 Kuntien ilmastokyselyn lomake

Kuntien ilmastokysely 2023

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Tällä kyselyllä selvitetään kuntien ilmastotyön nykytilaa ja tulevaisuutta. Tarkoituksena on luoda kokonaiskuva Suomen kuntien ilmastotyöstä, mutta kyselyssä on lisäksi kaksi syventävää teemaa energiasta ja liikenteestä. Kaikki vastaukset ovat erittäin tärkeitä, myös niiltä kunnilta, joissa ilmastotyötä ei välttämättä vielä tehdä tai jossa asia on vasta valmistelussa. Kyselyn pituus riippuukin siitä, miten pitkällä edustamasi kunta on ilmastotyössä. Toivomme, että kunnan ilmastoasioista vastaava henkilö vastaisi kyselyyn. Tällaisen henkilön puuttuessa toivomme, että vastaajana toimisi henkilö, joka tuntee kunnan ilmastotavoitteiden ja -työn nykytilan parhaiten. Vastaamiseen kuluu aikaa 5-20 minuuttia riippuen edellä mainituista seikoista.

Kyselyn ovat laatineet Suomen Kuntaliiton asiantuntijat. Kyselyn vastauksia hyödynnetään Kuntaliiton edunvalvonnassa, minkä vuoksi kokonaiskuvan saaminen kunnista on erittäin tärkeää. Viimeksi laaja kuntien ilmastotyön kysely toteutettiin Kuntaliiton toimesta vuonna 2021. Vastauksia käsitellään anonyymisti eikä henkilötietoja luovuteta eteenpäin.

Vastaamalla kyselyyn hyväksyt [tietosuojaselosteen](#).

Kyselyn tekemistä on tukenut Ympäristöministeriö.

1. Valitse edustamasi kunta *

2. Vastaajan työnimike/titteli *

YLEINEN ILMASTO-OSIO

3. Onko kunnallasi ilmastotavoite/ -tavoitteita (valitse kaikki sopivat)

- ☐ Ilmastomuutoksen hillintään liittyvä tavoite
- ☐ Ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyvä tavoite
- ☐ Kunnan tavoite/tavoitteet ovat valmisteilla
- ☐ Kunnalla ei ole ilmastotavoitteita

4. Mikä ilmastomuutoksen hillintään liittyvä tavoite kunnassasi on?

- ☐ Tavoite on vähentää päästöjä 80 % (nk. hinkutavoite) ja/tai olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä
- ☐ Tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä
- ☐ Joku muu, mikä?

5. Millainen tavoite kunnassasi on ilmastomuutokseen sopeutumiseen?

6. Miksi kuntasi ei ole asettanut/asettamassa ilmastotavoitetta? (voit valita useita vaihtoehtoja)

- ☐ Ilmastokysymykset eivät ole nousseet riittävän ajankohtaisiksi luottamuselinten keskusteluissa
- ☐ Seututason ilmastotyö antaa riittävän perustan kunnan toiminnalle
- ☐ Maakuntatason ilmastotyö antaa riittävän perustan kunnan toiminnalle
- ☐ Ilmastotyöhön ei ole riittäviä resursseja kunnassa
- ☐ Poliittinen päätös olla osallistumatta ilmastotyöhön
- ☐ Ilmastotyötä ei koeta tärkeäksi kunnassa
- ☐ Muu syy, mikä?

7. Onko kunnallasi ilmastosuunnitelma tai vastaava?

- ☐ Kyllä, valmistumisvuosi:
- ☐ Ei
- ☐ Suunnitelma on valmisteilla

9. Onko kuntasi kuntastrategiassa ilmastotavoitetta?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

11. Mitkä tekijät ovat merkittävästi motivoineet kuntaasi tekemään ilmastotyötä? (valitse 1-3 tärkei

- ☐ Halu näyttää esimerkkiä kunnan asukkaille ja yritysälämälle
- ☐ Ilmastotyö parantaa kunnan imagoa
- ☐ Kunnan mahdollisuus saavuttaa kustannussäästöjä
- ☐ Kuntalaisten odotukset
- ☐ Kuntien mahdollisuus saada rahallista tukea valtiolta tai EU:lta
- ☐ Kuntien suuri vaikutus Suomen päästöihin
- ☐ Mahdollisuus luoda uusia markkinoita ja taloudellista aktiivisuutta kuntaan
- ☐ Muiden kuntien antama esimerkki
- ☐ Myönteinen vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin
- ☐ Päättäjien velvollisuus hillitä ilmastonmuutosta
- ☐ Mikään ei ole motivoinut kuntaani edistämään ilmastotoimia
- ☐ Muut syyt, mitkä?

Valitse enintään 3 vaihtoehtoa

Valitut vaihtoehdot: 0

12. Mitkä tekijät voisivat lisätä kuntasi halua toteuttaa ilmastotoimia? (valitse 1-3 tärkeintä)

- ☐ Halu näyttää esimerkkiä kunnan asukkaille ja yritysälämälle
- ☒ Ilmastotyö parantaa kunnan imagoa
- ☐ Kunnan mahdollisuus saavuttaa kustannussäästöjä
- ☐ Kuntalaisten odotukset
- ☐ Kuntien mahdollisuus saada rahallista tukea valtiolta tai EU:lta
- ☐ Kuntien suuri vaikutus Suomen päästöihin
- ☐ Mahdollisuus luoda uusia markkinoita ja taloudellista aktiivisuutta kuntaan
- ☐ Muiden kuntien antama esimerkki
- ☐ Myönteinen vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin
- ☐ Päättäjien velvollisuus hillitä ilmastonmuutosta
- ☐ Mikään ei lisää kuntani halua edistää ilmastotoimia
- ☐ Muut syyt, mitkä?

Valitse enintään 3 vaihtoehtoa

Valitut vaihtoehdot: 0

13. Mikä toimiala vastaa kunnassasi ilmastotyön koordinoinnista? (valitse sopivin)

- ☐ Hallinto ja kehittäminen
- ☐ Tekniikka, ympäristö ja asuminen
- ☐ Sivistys, kasvatusta ja vapaa-aika
- ☐ Työllisyys ja elinkeinot
- ☐ Muu, mikä?

14. Kuinka ilmastotyö on organisoitu kunnassasi? (voit valita useita vaihtoehtoja)

- ☐ Ilmastotyöhön on osoitettu erillinen henkilöstöresurssi (esim. ilmastokoordinaattori)
- ☐ Ilmastotyöhön on osoitettu osa-aikainen henkilöstöresurssi
- ☐ Ilmastotyötä tehdään oman työn ohessa
- ☐ Ilmastotyötä koordinoi poikkihallinnollinen ryhmä
- ☐ Ilmastotyötä koordinoi tietty toimiala (esim. ympäristöpalvelut)
- ☐ Jokin muu tapa, mikä?

15. Kuinka hyvin arvioit ilmastotyön juurtuneen osaksi kunnan eri toimintoja?

- ☐ 1 Erittäin huonosti
- ☐ Melko huonosti
- ☐ Kohtalaisesti
- ☐ Melko hyvin
- ☐ 5 Erittäin hyvin
- ☐ En osaa sanoa

16. Millaista ilmasto-osaamista kunnassasi hyödynnetään? (voit valita useita vaihtoehtoja)

- ☐ Kunnassa työskentelee yleinen ilmastoasiantuntija / -asiantuntijoita
- ☐ Eri toimialoilla työskentelee ilmastotyötä tekeviä asiantuntijoita (esim. energia-asiantuntija, kiertotalouskoordinaattori)
- ☐ Kunnan työntekijöille on annettu koulutusta ilmastoaiheista
- ☐ Yritysten ilmasto-osaamista
- ☐ Asukkaiden ilmasto-osaamista
- ☐ Muiden kuntien tai kuntayhtymän osaamista
- ☐ Maakuntaliiton ilmasto-osaamista ja neuvontaa
- ☐ ELY-keskuksen ilmasto-osaamista ja neuvontaa
- ☐ Energiaviraston alueellisen energianeuvonnan osaamista ja palveluja
- ☐ Yliopistojen/korkeakoulujen/tutkimuslaitosten ilmasto-osaamista
- ☐ Jotain muuta, mitä?

17. Kuinka todennäköisenä pidät, että...

	1 Erittäin epätoden- näköisenä	Melko epätoden- näköisenä	Siltä väliltä	Melko toden- näköisenä	5 Erittäin toden- näköisenä	En osaa sanoa
kuntasi saavuttaa ilmastotavoitteensa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. Mitkä ovat suurimpia haasteita ilmastotavoitteiden saavuttamiselle kunnassasi? (valitse 1-3 tärkeintä)

- ☐ Kuntalaisten asenteet ja arvot
- ☐ Kuntapäättäjien vähäinen kiinnostus ilmastotyöhön
- ☐ Virkahenkilöiden vähäinen kiinnostus ilmastotyöhön
- ☐ Kuntalaiset eivät ole valmiita ilmastotekoihin
- ☐ Yritykset eivät ole valmiita ilmastotekoihin
- ☐ Ilmastokeskustelun polarisaatio
- ☐ Kunnan yleinen taloustilanne
- ☐ Tiedon puute ilmastomuutoksen vaikutuksista kunnassa
- ☐ Konkreettisten ilmastokestävien ratkaisujen puute
- ☐ Ilmastokestävien ratkaisujen kalleus
- ☐ Kunnan elinkeinorakenne
- ☐ Kunnassa ei ole haasteita ilmastotavoitteiden saavuttamisen suhteen
- ☐ Jotain muuta, mitä?

Valitse enintään 3 vaihtoehtoa

Valitut vaihtoehdot: 0

LIIKENNE

19. Onko kuntasi asettanut määrällisiä tai laadullisia tavoitteita seuraavien kulkutapojen osalta?

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Kävely	☐	☐	☐
Pyöräily	☐	☐	☐
Julkinen liikenne	☐	☐	☐

20. Mitä kävelyyn liittyvät tavoitteet ovat?

21. Mitä pyöräilyyn liittyvät tavoitteet ovat?

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the user to write their answer to question 21. A small cursor icon is visible in the bottom right corner of the box.

22. Mitä joukkoliikenteeseen liittyvät tavoitteet ovat?

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the user to write their answer to question 22. A small cursor icon is visible in the bottom right corner of the box.

23. Millaisia toimenpiteitä liikenteessä on tehty/tekeillä (löytyvät esim. kunnan ilmastosuunnitelmasta tai investointisuunnitelmasta tms.)

- ☐ Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen (esim. teiden talvikunnossapito, kaupunkipyörät)
- ☐ Joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvattaminen mm. palveluja kehittämällä
- ☐ Vaihtoehtoisten käyttövoimien ajoneuvojen lataus- tai tankkausverkostojen laajentaminen (esim. sähköautot)
- ☐ Liikennesuorituksen vähentäminen esim. parantamalla digitaalisia palveluja tai edistämällä paikkariippumattomia työmahdollisuuksia
- ☐ Kestävän käyttövoiman lisääminen paikallisliikenteessä
- ☐ Kestävän käyttövoiman lisääminen kaupungin ajoneuvoissa
- ☐ Kulkuneuvojen yhteiskäytön edistäminen
- ☐ Pysäköinnin uudistaminen tukemaan kestävää liikkumista
- ☐ Kestävän työmatkaliikkumisen tukeminen
- ☐ Matkaketjujen tehostaminen tai "viimeisen kilometrin ongelman" vaihtoehtojen kehittäminen
- ☐ Kestävän käyttövoiman lisääminen kuljetus- ja työkoneissa
- ☐ Lähijuna- tai raitiovaunuliikenteen kehittäminen
- ☐ Kestävien kulkutapojen edistäminen viestinnän keinoin
- ☐ Kaupunkilogistiikan edistäminen
- ☐ Vesiliikenteen ratkaisut (esim. liikennetapamuutos raskaasta liikenteestä vesitiekuljetuksiin ja vesiliikenteen edistäminen energiatehokkaaseen tai vähäpäästöiseen suuntaan)
- ☐ Muita toimenpiteitä, mitä?

24. Mitkä ovat merkittävimmät pullonkaulat ilmastotavoitteita tukevissa liikenteen investoinneissa?

25. Avoin palaute liittyen liikenteen ja ilmaston teemaan

ENERGIA

26. Onko kuntasi asettanut tavoitteita...

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
energiatehokkuudelle tai - energiansäästölle (KETS- tavoite tai muu), GWh tai %	☐	☐	☐
uusiutuvan energian osuudelle (%)	☐	☐	☐
	☐	☐	☐

27. Mitkä ovat energiatehokkuuteen liittyvät tavoitteet?

28. Mitkä ovat uusiutuvan energian osuuteen liittyvät tavoitteet?

29. Millaisia toimenpiteitä energiassa on tehty/tekeillä (löytyvät esim. kunnan ilmastosuunnitelmasta tai investointisuunnitelmasta tms.)

- ☐ Aurinkoenergian tuotannon lisääminen (esim. edistämällä teollista aurinkosähkön tuotantoa tai asentamalla aurinkosähköpaneelija/-keräimiä omalla kiinteistöllä)
- ☐ Geolämmön edistäminen
- ☐ Bioenergian kuten kaasun hyödyntäminen ja/tai oman tuotannon edistäminen
- ☐ Tuulivoiman edistäminen
- ☐ Hukkalämmön hyödyntämiseen, kaukolämmön energiatehokkuuteen (esim. savukaasujen lämmön talteenotto) tai lämmön varastointiin liittyviä toimenpiteitä
- ☐ Sähkön ja kaukolämmön kysyntäjousto
- ☐ Katuvalaistuksen muuttaminen LED-valaisimiin
- ☐ Uusiutuvan energian kuntakatselmuksen tekeminen
- ☐ Kiinteistön energiakatselmusten tekeminen
- ☐ Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen uudis- ja/tai korjausrakentamisen yhteydessä
- ☐ Älykkään energiaverkon kehittäminen
- ☐ Digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen energiankulutuksen vähentämiseksi
- ☐ Muita toimenpiteitä, mitä?

30. Mitkä ovat merkittävimmät pullonkaulat ilmastotavoitteita tukevissa energiatehokkuushankkeissa?

31. Mitkä ovat merkittävimmät pullonkaulat ilmastotavoitteita tukevissa uusiutuvan energian hankkeissa?

32. Avoin palaute liittyen energian ja ilmaston teemaan

32. Avoin palaute liittyen energian ja ilmaston teemaan

33. Muut terveiset ja avoin palaute Kuntaliitolle